

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES PAGRINDU AB „PREMIA KPC“ DARBO SKELBIME TYRIMO

2016-07-29 Nr. (16)SI-35)SP-80

Vilnius

Lygių galimybių kontrolierė Agneta Lobačevskytė 2016 m. gegužės 24 d. gavo informaciją, jog interneto tinklalapyje www.cv.lt buvo patalpintas galimai diskriminuojančio turinio darbo skelbimas, kuriame nurodyta, jog AB „Premia KPC“ (toliau – ir bendrovė) siūlo darbą prekių atrinkėjui (darbas vyriui).

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 18 str. 3 d., lygių galimybių kontrolierė pradėjo tyrimą savo iniciatyva dėl galimo Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 8 str. pažeidimo.

Lygių galimybių kontrolierė 2016 m. gegužės 25 d. raštu Nr. (16)SI-35)S-432 „Dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu“ kreipėsi į AB „Premia KPC“ administraciją, prašydama pateikti paaiškinimą dėl skelbimo turinio bei paaiškinti, koku pagrindu minėtame darbo skelbime numatytas reikalavimas dėl lyties.

2016 m. birželio 27 d. lygių galimybių kontrolierės sprendimu Nr. (16)SI-35 „Dėl tyrimo termino pratęsimo“, vadovaujantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 22 str., tyrimo terminas pratęstas iki 2016 m. rugpjūčio 26 d.

Lygių galimybių kontrolierė 2016 m. birželio 30 d. raštu Nr. (16)SI-35)S-519 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“ kreipėsi į AB „Premia KPC“ administraciją, prašydama pateikti atrinkėjo pareigybės aprašymo ir /ar planuojamos pasirašyti darbo sutarties kopijas, t.y., dokumentus, kuriuose būtų nurodytos atrinkėjo darbo funkcijos. Papildomai paprašyta paaiškinti, kokiomis papildomomis pagalbinėmis priemonėmis atrinkėjo pareigybę užimsiantis asmuo naudosis darbo metu, t.y., ar naudosis keltuvo pagalba.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė :

1. 2016 m. gegužės 26 d. raštu Nr. 04-30 buvo gautas AB „Premia KPC“ direktoriaus paaiškinimas, kuriame teigiama, jog 2016 m. gegužės 13 d. Lietuvos darbo biržos interneto tinklalapyje www.ldb.lt bei UAB „Diginet LT“ interneto tinklalapyje www.cv.lt buvo patalpinti darbo skelbimai pavadinimu: „Prekių atrinkėjas (darbas vyrams)“. Pasak direktoriaus, bendrovė ieško darbuotojų, prekių atrinkėjų sezoniniam darbui, darbas yra fiziškai sunkus, reikalaujantis ištvermės. Bendrovei priklausančiuose sandėliuose ledų ir/ar šaldytų maisto produktų krovinių svoris svyruoja nuo 2 kg iki 21 kg. Kaip teigia direktorius, bendrovė vadovavosi Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. V-592/A1-210 „Dėl Ergonominių rizikos veiksnių tyrimo metodinių nurodymų patvirtinimo“ patvirtintais „Ergonominių rizikos veiksnių tyrimo metodiniais nurodymais“ bei darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimais tvarkant krovinius rankomis, kuriuose leidžiama nepavojinga vienkartinė kėlimo ir

pernešimo krovinių masė vyrams – iki 30 kg, moterims – iki 10 kg. Bendrovė, norėdama išvengti krovinių kėlimo rankomis pažeidimų, darbo skelbime įrašė, jog ieško darbuotojų (vyrų) sezoniniam darbui.

2. 2016 m. liepos 13 d. raštu Nr. 04-43 buvo gautas AB „Premia KPC“ direktoriaus paaiškinimas, kuriame papildomai paaiškinama, kadangi darbuotojo prekių atrinkėjo (vyro) pareigybei nerado, Lietuvos darbo biržos interneto tinklalapyje www.ldb.lt bei UAB „Diginet LT“ interneto tinklalapyje www.cv.lt patalpino darbo skelbimus, kuriuose ieškomas „Krovėjas – komplektuotojas“, nenurodant vyriškos lyties. Kaip teigia direktorius, į šią darbo vietą pavyko įdarbinti du darbuotojus.

Prie 2016 m. liepos 13 d. rašto Nr. 04-43 buvo pateikti AB „Premia KPC“ 2016 m. sausio 1 d. generalinio direktoriaus patvirtinti „Krovėjo – komplektuotojo pareiginiai nuostatai“ (toliau – pareiginiai nuostatai).

3. 2016 m. liepos 29 d. raštu Nr. (16)SI-35)G-632 buvo gautas elektroninis laiškas iš elektroninio pašto (informacija neskelbiama), kuriame papildomai informuojama, jog AB „Premia KPC“ „Prekių surinkėjo pareiginiai nuostatai“ ir „Krovėjo – komplektuotojo pareiginiai nuostatai“ nežymiai skiriasi, pagrindinis skirtumas, jog „Prekių surinkėjai“ privalo turėti elektrokrautuvų vairavimo pažymėjimus, o „Krovėjai – komplektuotojai“ daugiau dirbti rankomis. Kaip priedas prie elektroninio laiško pateikiami: AB „Premia KPC“ generalinio direktoriaus 2016 m. sausio 1 d. patvirtinti „Prekių surinkėjo – kilnotojo pareiginiai nuostatai“.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar AB „Premia KPC“ 2016 m. gegužės 13 d. Lietuvos darbo biržos interneto tinklalapyje www.ldb.lt bei AB „Diginet LT“ interneto tinklalapyje www.cv.lt patalpinti darbo skelbimai pavadinimu: „Prekių atrinkėjas (darbas vyrams)“, nediskriminuoja asmenis dėl lyties bei neprieštarauja Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 8 str., reglamentuojančiam, kad skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę vienai iš lyčių, išskyrus 6 str. 5 p. nurodytą atvejį, reikalauti iš darbo ieškančių asmenų informacijos apie jų šeimines padėtį, amžių (išskyrus įstatyme numatytus atvejus), privatų gyvenimą ar šeimos planus.

2. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str. nustato, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.

3. Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 str. 4 d. tiesioginė diskriminacija apibrėžiama kaip ne toks palankaus asmens traktavimas dėl lyties, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų traktuojamas kitas asmuo.

Atsižvelgiant į tai, kad moterų skundų dėl noro dirbti prekių atrinkėju, o kartu dėl mažiau palankaus traktavimo darbo santykių srityje nebuvo gauta, galima daryti hipotetinę išvadą, kad dėl AB „Premia KPC“ paskelbto darbo skelbimo, kuriame darbas siūlomas vyrams, moterys galėtų patirti mažiau palankų traktavimą dėl lyties darbo santykių srityje, kai joms neužtikrinamos teisės ir nesudaromos lygios su vyrais galimybės įsidarbinti.

4. Diskriminacija teisinėje literatūroje suprantama kaip ne toks palankus asmens traktavimas ar ne toks palankus elgesys su asmeniu negu tomis pačiomis ar panašiomis aplinkybėmis buvo, yra ar būtų elgiamasi su kitu asmeniu.

Tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginami keli žmonės, pavyzdžiui, skirtingos lyties ar skirtingo amžiaus ir vertinama, ar vienam iš jų dėl lyties ar amžiaus nėra taikomos mažiau palankios sąlygos nei kitam asmeniui buvo, yra ar būtų taikoma panašiomis aplinkybėmis. Taigi palyginamieji asmenys vertinami panašiomis arba tokiomis pačiomis aplinkybėmis.

5. Tarptautinės darbo organizacijos Konvencijos Nr. 127 „Dėl vienam darbuotojui leistino maksimalaus krūvio pernešimo“, ratifikuotos Lietuvos Respublikos Seimo 1994 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. I-507, 7 str. 1 d. nustato, kad moterų ir jaunuolių skyrimas pernešti rankomis krūvį, išskyrus lengvus krovinius, ribojamas, o 7 str. 2 d. numatyta, kad kai sunkumus perneša rankomis moterys ir jaunuoliai, tokių sunkumų maksimalus svoris nustatomas gerokai mažesnis negu leistinas sunkumų pernešimo svoris suaugusiems vyrams. Pažymėtina, kad Tarptautinės darbo organizacijos Konvencijos Nr. 127 nuostatos nenustato apribojimų, draudžiančių moterims dirbti tam tikrą darbą, susijusį su svorio kilnojimu ar pernešimu, tačiau pavedami atlikti darbai, susiję su svorio pernešimu, turi būti adekvatūs asmens fiziologinėms savybėms bei užtikrinti saugias ir sveikas darbo sąlygas.

6. Pažymėtina, jog krovinių kėlimas rankomis yra reglamentuojamas 1990 m. gegužės 29 d. Tarybos direktyva 90/269/EEB dėl būtiniausių sveikatos ir saugos reikalavimų, taikomų krovinių krovimui rankomis, pirmiausia, kai gresia pavojus, jog darbuotojai gali susižeisti nugarą (ketvirtoji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje). Šis dokumentas į LT teisę yra perkeltas šiuo teisės aktu: Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai tvarkant krovinius rankomis, patvirtinti socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro 2006 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. A1-293/V-869. Pažymėtina, kad šiame teisės akte lyčių skirtumai nėra atspindėti.

7. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas *expressis verbis* nenustato apribojimų dėl lyties atlikti tam tikrą darbą ar vykdyti tam tikras funkcijas, kitaip sakant, neįtvirtina draudimų moterims dirbti atitinkamą darbą, priešingai, šio įstatymo 39 str. 1 d. numato, kad darbuotojų saugos ir sveikatos būklė nustatoma pagal tai, kaip darbo priemonės ir darbo sąlygos įmonėje atitinka darbuotojų saugos ir sveikatos norminiuose teisės aktuose nustatytus reikalavimus, įvertinus profesinę riziką darbo vietose ar kitose įmonės vietose, kur darbuotojas gali būti darbo laiku; 2d. numato, kad darbo priemonių, darbo sąlygų, iš jų – darbo aplinkos atitiktis darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimams nustatoma atlikus profesinės rizikos tyrimus ir įvertinus šio tyrimo rezultatus; 3 d. numato, kad darbdaviui atstovaujantis asmuo ar jo pavedimu darbdavio įgaliotas asmuo organizuoja profesinės rizikos vertinimą įmonėje. Tuo atveju, kai įmonėje nėra kompetentingo personalo darbo vietoms ar objektams, kur turi būti vertinama rizika, nustatyti, rizikai tirti ir pagal tyrimo rezultatus nustatyti, šioms paslaugoms įmonė samdo įstaigas ar asmenis iš kitur. Darbo vietas ar objektus, kur turi būti įvertinta profesinė rizika, darbdaviui gali nurodyti darbo inspektorius.

8. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. A1-457/V-961 patvirtintų Profesinės rizikos vertinimo bendrųjų nuostatų (toliau – Nuostatai) 6 p. nustato, kad įmonėje rizikos vertinimą organizuoja darbdavys, jam atstovaujantis asmuo ar darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai. Nuostatuose yra išskiriamos specifinės kategorijos darbuotojų, kurios nustatomos rizikos vertinimo parengiamųjų darbų etape. Vadovaujantis Nuostatų 15.3. p., nustatomi darbuotojai, kuriems kyla pavojus dėl jų ar kitų asmenų veiklos, o ypatingas dėmesys skiriamas darbuotojams, kuriems gali grėsti didesnė rizika (riboto darbingumo asmenys, jauni asmenys, nėščios, neseniai pagimdžiusios ar krūtimi maitinančios moterys, sergantys profesinėmis ligomis, naujai priimti į darbą darbuotojai ir kt.). Pažymėtina, kad moterys, kurios nepriskiriamos nėščių, neseniai pagimdžiusių ar krūtimi maitinančių moterų kategorijai, nėra identifikuojamos kaip asmenys, kuriems mažesnę ar didesnę rizikingą įtaką gali daryti biologiniai, cheminiai, ergonominiai ar fizikiniai veiksniai.

Nuostatų 3 lentelės pastabose pateikiama rekomendacija: „Priimant sprendimus dėl rizikos priimtimumo, reikėtų konsultuotis su darbuotojais ir atsižvelgti į visus darbuotojams kylančius pavojus. Taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kaip rizikos veiksniai veikia atskirus darbuotojus, kurie priklauso pažeidžiamoms grupėms, tokioms kaip nauji arba nepatyrę darbuotojai, jauni asmenys, nėščios ar krūtimi maitinančios moterys ir kt.“.

Taigi Nuostatuose įtvirtintas reglamentavimas nenustato draudimo moterims dirbti tam tikrą darbą, esant jų pageidavimui bei fiziologinės galimybės, o profesinės rizikos vertinimas taikomas tiek moterims, tiek vyrams.

9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. V-592/A1-210 patvirtinti „Dėl ergonominių rizikos veiksnių tyrimo metodiniai nurodymų patvirtinimo“ išskiria tam tikrus ergonominius rizikos veiksnius, kurie yra skirtingi moterims ir vyrams, pavyzdžiui, krovinio, pozos ir įvykdymo sąlygų įtakos nustatymas, balais.

Atkreiptinas dėmesys, kad krovinio masės kėlimo ar stūmimo svoriai moterims ir vyrams yra rekomendaciniai, kurie turi būti taikomi, siekiant sukurti darbuotojui saugias ir sveikas darbo sąlygas.

10. Svarbu pažymėti, jog prie 2016 m. liepos 13 d. rašto Nr. 04-43 buvo pateikti AB „Premia KPC“ 2016 m. sausio 1 d. generalinio direktoriaus patvirtinti „Krovėjo – komplektuotojo pareiginiai nuostatai“ kurių tarnyba nevertino, nes Tarnyba 2016 m. birželio 30 d. raštu Nr. (16)SI-35)S-519 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“ kreipėsi į AB „Premia KPC“ administraciją, prašydama pateikti „Prekių atrinkėjo“ pareigybės aprašymą, kadangi, kaip jau buvo minėta, tyrimo objektas yra AB „Premia KPC“ 2016 m. gegužės 13 d. Lietuvos darbo biržos interneto tinklalapyje www.ldb.lt bei AB „Diginet LT“ interneto tinklalapyje www.cv.lt patalpinti darbo skelbimai pavadinimu: „Prekių atrinkėjas (darbas vyrams)“.

Paminėtina aplinkybė, jog tyrimo metu 2016 m. liepos 29 d. rašto Nr. (16)SI-35)G-632 buvo gautas elektroninis laiškas iš elektroninio pašto (informacija neskelbiama), kuriame papildomai informuojama, jog AB „Premia KPC“ „Prekių surinkėjo pareiginiai nuostatai“ ir „Krovėjo – komplektuotojo pareiginiai nuostatai“ nežymiai skiriasi, pagrindinis skirtumas, jog „Prekių surinkėjai“ privalo turėti elektrokrautuvų vairavimo pažymėjimus, o „Krovėjai – komplektuotojai“ daugiau dirba rankomis.

Pažymėtina, kad AB „Premia KPC“ generalinio direktoriaus 2016 m. sausio 1 d. patvirtintų „Prekių surinkėjo – kilnotojo pareiginių nuostatų“ 1.2. p. nurodyta, jog vairuoti elektrokrautuvą gali ne jaunesnis kaip 18 metų asmuo, pasitikrinęs sveikatą ir turintis pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti atitinkamos kategorijos transporto priemonę, techninio automobilio pasą.

Įvertinus minėtų pareiginių nuostatų įtvirtintą reguliavimą, nerasta draudimų moterims dirbti „Prekių surinkėju - kilnotoju“. Svarbu pažymėti, jog „Prekių surinkėjo – kilnotojo“ pateiktuose pareiginiuose nuostatuose nėra numatyto reikalavimo, jog asmuo užimsiantis šias pareigas turės kilnoti svorius rankomis.

Tuo tarpu Tarnybai Bendrovės direktorius pateikė paaiškinimą, jog, norėdamas išvengti krovinių kėlimo rankomis pažeidimų, darbo skelbime įrašė, kad ieško darbuotojų (vyrų) sezoniniam darbui, bei vadovavosi Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. V-592/A1-210 „Dėl Ergonominių rizikos veiksnių tyrimo metodinių nurodymų patvirtinimo“ patvirtintais „Ergonominių rizikos veiksnių tyrimo metodiniais nurodymais“ bei darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimais tvarkant krovinius rankomis, kuriuose leidžiama nepavojinga vienkartinė kėlimo ir pernešimo krovinio masė vyrams – iki 30 kg, moterims – iki 10 kg.

Darytina išvada, jog AB „Premia KPC“ direktorius Tarnybai pateikė neteisingus paaiškinimus, jog patalpindami darbo skelbimus 2016 m. gegužės 13 d Lietuvos darbo biržos interneto tinklalapyje www.ldb.lt bei AB „Diginet LT“ interneto tinklalapyje www.cv.lt įrašė, kad ieško darbuotojų (vyrų) norėdami išvengti krovinių kėlimo rankomis pažeidimų, nes patikrinus „Prekių atrinkėjo – kilnotojo“ pareiginius nuostatus, jokių nuostatų apie krovinių kilnojimą rankomis nerasta.

Atlikus tyrimą, darytina išvada, jog AB „Premia KPC“ darbo skelbimai 2016 m. gegužės 13 d patalpinti Lietuvos darbo biržos interneto tinklalapyje www.ldb.lt bei AB „Diginet LT“ interneto tinklalapyje www.cv.lt pavadinimu: „Prekių atrinkėjas (darbas vyrams)“, kuriame siūlomas darbas vyriškos lyties asmenims, pažeidžia Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 8 str., įtvirtintas nuostatas, jog skelbimuose priimti į darbą draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę vienai iš lyčių.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 str., 15 str. bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 str. 6 p.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a :

1. Įspėti AB „Premia KPC“ direktorių dėl padaryto pažeidimo.
2. Su sprendimu supažindinti AB „Premia KPC“ direktorių.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė